

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія суспільних дисциплін і правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

для студентів

спеціальності

081 Право

освітньо-професійної програми

Право

освітньо-професійного ступеня

фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1367

Жильцов
(підпис) (прізвище, ім'я, по-батькові)

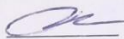
« » 20 23 р.

Київ-2023

Розробник: Грищенко Леонід Володимирович,
викладач циклової комісії суспільних дисциплін і правознавства
Фахового коледжу « Універсум »
Київського університету імені Бориса Грінченка, викладач

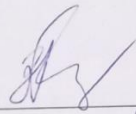
Викладач: Грищенко Л.В., викладач циклової комісії суспільних дисциплін та
правознавства Фахового коледжу « Універсум » Київського
університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
суспільних дисциплін і правознавства
Протокол від 28 серпня 2021 року № 1

Голова циклової комісії Юлія РЯБОКОНЬ

Робочу програму перевірено
« 04 » вересня 2021 р.

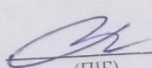
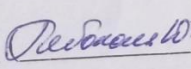
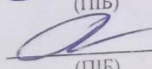
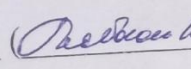
Заступник директора
з навчально-методичної роботи

Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора
з навчальної роботи

Яніні КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 2021/2022 н.р. (ПІБ) , « 31 » 08 20 22 р., протокол № 7
на 2022/2023 н.р. (ПІБ) , « 31 » 08 20 23 р., протокол № 1
на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ) _____, « __ » __ 20__ р., протокол № ____
на 20__/20__ н.р. _____ (ПІБ) _____, « __ » __ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120
Курс	2
Семестр	3/4
Кількість змістових розділів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі	120
Аудиторні	56
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	
Самостійна робота	56
Форма семестрового контролю	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Міжнародне право» полягає у засвоєнні студентами особливостей та основних понять, категорій, інститутів та галузей міжнародного права, закономірностей розвитку міжнародних відносин з метою встановлення або підтримання ефективних міжнародних відносин.

Предметом навчальної дисципліни є система норм, інститутів та їх застосування у сфері міжвладних відносин між державами.

Завдання курсу:

- ознайомити студентів з особливостями, основними поняттями, категоріями, інститутами та галузями міжнародного права.
- опанувати певну систему загальнотеоретичних знань про міжнародне право;
- навчити студентів працювати з міжнародними договорами, іншими міжнародними актами та справами Міжнародного Суду ООН, Європейського суду по правах людини.
- навчити студентів давати оцінку сучасним політичним подіям у світлі міжнародного права; користуватися різноманітними міжнародно-правовими джерелами; аналізувати документи міжнародно-правового характеру, що пов'язані міжнародним приватним правом.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має набути таких компетентностей:

Номер в	Зміст компетентності	Номер теми,
---------	----------------------	-------------

освітній програмі		що розкриває зміст компетентності
Фахові компетентності		
ФК-2	Здатність до складання процесуальних документів, логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.	1-18
ФК-3	Знання і розуміння міжнародних стандартів прав людини, положень Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини.	10,18
ФК-5	Здатність застосовувати знання засад і змісту інститутів міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права.	1-4
ФК-14	Уміння визначати межі караності суспільно-небезпечних діянь, підстави та умови звільнення від кримінальної відповідальності та покарання, самостійно розробляти проекти кримінально-процесуальних документів.	10-14
Предметні компетенції		
	Здатність визначити предмет регулювання міжнародного права, знання змісту та сутність міжнародного права та його місце в системі права.	1
	Здатність визначати та пояснювати предмет міжнародно-правового регулювання; сутність та зміст основних категорій та понять, інститутів міжнародного права.	1
	Вміння узагальнювати, систематизувати та сприймати інформацію щодо розвитку міжнародних відносин та міжнародного права.	4
	Здатність відокремлювати та порівнювати правовий статус суб'єктів міжнародного права, визначати підстави виникнення правонаступництва держав у відношенні договорів, державної власності архівів та боргів.	6
	Здатність застосовувати окремі норми міжнародного права при вирішенні існуючих питань.	2
	Вміння пояснювати сутність та класифікацію норм міжнародного права; джерела міжнародного права; принципи міжнародного	2

	права.	
	Здатність визначати міжнародно-правові акти, сферою яких є встановлення процедур мирного вирішення міжнародних спорів; визначати засоби врегулювання міжнародних спорів;	18
	Здатність пояснювати поняття, форму та структуру міжнародного договору відповідно міжнародного та національного законодавства; стадії укладання міжнародних договорів; підстави недійсності міжнародних договорів.	8
	Готовність визначати підстави для застосування міжнародної відповідальності та уникати правопорушень в професійній діяльності.	7
	Здатність визначати порядок призначення дипломатичних та консульських представників; готовність визначати міжнародно-правові акти, які регулюють відносини в сфері дипломатичного і консульського права; привілеї та імунітети дипломатичних та консульських установ.	14
	Здатність визначати юридичний статус міжнародних організацій, називати характерні ознаки та види міжнародних організацій.	9
	Готовність відрізняти території за їх основними ознаками.	13
	Здатність виявляти порушення прав і свобод людини згідно з національними та міжнародними актами.	18
	Готовність пояснювати порядок використання морських та територіальних вод, виключної економічної зони та континентального шельфу іноземними судами.	15

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення дисципліни «Міжнародне право » студент:

- самостійно складає проекти необхідних актів застосування норм міжнародного права (ПРН 6);
- Визначає особливості статусу громадянина, іноземця та біженця в законодавстві різних країн світу (ПРН 18);
- визначає та пояснює предмет міжнародно-правового регулювання; сутність та зміст основних категорій та понять, інститутів міжнародного права;
- узагальнює, систематизує та сприймає інформацію щодо розвитку міжнародних відносин та міжнародного права;

- відокремлює та порівнює правовий статус суб'єктів міжнародного права, визначає підстави виникнення правонаступництва держав у відношенні договорів, державної власності архівів та боргів;
- пояснює сутність та класифікацію норм міжнародного права; джерела міжнародного права; принципи міжнародного права
- визначає предмет регулювання міжнародного права, знає зміст та сутність міжнародного права та його місце в системі права;
- визначає міжнародно-правові акти, сферою яких є встановлення процедур мирного вирішення міжнародних спорів; визначає засоби врегулювання міжнародних спорів;
- визначає підстави для застосування міжнародної відповідальності та уникати правопорушень в професійній діяльності;
- визначає порядок призначення дипломатичних та консульських представників; готовий визначати міжнародно-правові акти, які регулюють відносини в сфері дипломатичного і консульського права; привілеї та імунітети дипломатичних та консульських установ;
- визначає юридичний статус міжнародних організацій, називає характерні ознаки та види міжнародних організацій;
- готовий відрізняти території за їх основними ознаками;
- виявляє порушення прав і свобод людини згідно з національними та міжнародними актами;
- пояснює порядок використання морських та територіальних вод, виключної економічної зони та континентального шельфу іноземними судами.

4. Структура навчальної дисципліни

		Усього	Розподіл годин між видами роботи		
			Аудиторна		самостійна
			лекції	семінари	
IV семестр					
Змістовий модуль I. Поняття сучасного міжнародного права					
1	Поняття і особливості міжнародного права	2	2		
2	Норми і джерела міжнародного права	11	2	2	7
3	Основні принципи міжнародного публічного права	2	2		
4	Суб'єкти міжнародного права	11	2	2	7
	Модульний контроль	2			
	Разом	28	8	4	14
Змістовий модуль II. Право міжнародних договорів					
5	Визнання у міжнародному праві	2	2		
6	Правонаступництво у міжнародному праві	11	2	2	7
7	Відповідальність і санкції у міжнародному праві	4	2	2	
8	Право міжнародних договорів	11	2	2	7
9	Право міжнародних організацій	2	2		
	Модульний контроль	2			
	Разом	32	10	6	14
Змістовий модуль III. Міжнародне гуманітарне право					
10	Права людини і міжнародне право	2	2		
11	Міжнародна боротьба із злочинністю	11	2	2	7
12	Міжнародно-правові питання громадянства	2	2		
13	Територія у міжнародному праві	9	2		7
14	Дипломатичне і консульське право	4	2	2	
	Модульний контроль	2			
	Разом	30	10	4	14
Змістовий модуль IV. МІЖНАРОДНІ СПОРИ І ЇХ ВИРІШЕННЯ					
15	Міжнародне морське право	4	2	2	
16	Міжнародне право в період збройних конфліктів	11	2	2	7
17	Міжнародне повітряне і космічне право	9	2		7
18	Мирні способи вирішення міжнародних спорів	4	2	2	
	Модульний контроль	2			
	Разом	30	8	6	14
	ВСЬОГО	120	36	20	56

* із врахуванням МКР

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПОНЯТТЯ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Лекція 1. ПОНЯТТЯ І ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (2 год.)

Поняття і визначення міжнародного права. Міжнародне право як особлива система права. Основні особливості сучасного міжнародного права порівняно з національним. Міжнародне публічне і міжнародне приватне право, їх співвідношення. Функції міжнародного права.

Особливості міжнародного права. Співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права. Дуалістична та моністична теорії. Проблема гармонізації національного і міжнародного права. Міжнародне право про взаємодію з національним правом. Національне право про взаємодію з міжнародним правом. Міжнародне і конституційне право.

Міжнародне право та міжнародна система. Основні риси сучасного міжнародного права.

Міжнародне публічне і міжнародне приватне право. Система сучасного міжнародного права, її складові. Інститути та галузі міжнародного права.

Основні поняття теми: міжнародне право, міжнародне публічне і міжнародне приватне право, внутрішньодержавне право.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 1-7 .

Лекція 2. НОРМИ І ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (2 год.)

Поняття норми міжнародного права. Структура норм міжнародного права.

Види міжнародно-правових норм.

Джерела міжнародного права. Договір і звичай — основні джерела міжнародного права. Інші види джерел міжнародного права: акти міжнародних організацій, доктрина міжнародного права, загальні принципи права, міжнародні судові рішення — їх роль і місце в системі джерел міжнародного права. Кодифікація міжнародного права.

Договір і звичай — основні джерела міжнародного права. Допоміжні джерела міжнародного права.

Основні поняття теми: норми міжнародного права, договір і звичай.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 1-7.

Семінар 1. ІСТОРІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (2 год.)

Лекція 3. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА (2 год.)

Юридична природа основних принципів міжнародного права.

Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.

Принцип невтручання у внутрішні справи. Принцип поваги прав людини. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип міжнародного співробітництва. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.

Основні поняття теми: принципи міжнародного права.

Основна література: 1-5 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Лекція 4. СУБ'ЄКТИ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА (2 год.)

Поняття і властивості суб'єкта міжнародного права.

Види суб'єктів міжнародного права.

Держави — основні суб'єкти міжнародного права. Поняття держави в міжнародному праві. Основні права й обов'язки держави в міжнародному спілкуванні. Державний суверенітет та його міжнародно-правове значення. Види держав.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, що борються за національне визволення.

Правосуб'єктність міжнародних організацій. Нетипові суб'єкти міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень.

Проблема інших суб'єктів міжнародного права. Питання про міжнародну правосуб'єктність індивіда. Транснаціональні корпорації.

Обмеження міжнародної правосуб'єктності і міжнародна правосуб'єктність державоподібних утворень.

Основні поняття теми: суб'єкт міжнародного права, держава, нації і народи, міжнародні організації, індивід, транснаціональні корпорації.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 2. ДЖЕРЕЛА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.(2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Лекція 5. ВИЗНАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Поняття визнання. Форми визнання. Види визнання. Міжнародно-правове визнання. Конститутивна та декларативна теорії визнання. Процесуальні форми визнання держав. Визнання держав. Визнання урядів. Інші види визнання.

Основні поняття теми: визнання.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Лекція 6. ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Поняття і види міжнародного правонаступництва. Основні принципи правонаступництва суб'єктів міжнародного права. правонаступництво щодо договорів. правонаступництво щодо державної власності. правонаступництво щодо державних архівів та державних боргів.

Правонаступництво України в зв'язку з припиненням існування СРСР.

Основні поняття теми: правонаступництво, архів, борг.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 3. ПРАВОНАСТУПНИЦТВО У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Лекція 7. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І САНКЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Поняття і юридична природа міжнародно-правової відповідальності, її передумови, принципи, завдання. Зміст міжнародно-правової відповідальності.

Підстави міжнародно-правової відповідальності. Поняття та ознаки міжнародного

правопорушення. Міжнародні злочини і міжнародні правопорушення.

Види міжнародних правопорушень.

Види і форми відповідальності.

Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності, держава як головний її суб'єкт. Особливості міжнародно-правової відповідальності міжнародних організацій.

Об'єкт міжнародно-правової відповідальності. Матеріальна та політична відповідальність. Інститут об'єктивної відповідальності держав. Сатисфакція, репресалія, реторсія, санкція, репарація, реституція, субституція. Залежність обсягу і виду відповідальності від характеру та наслідків правопорушення.

Обставини, що виключають міжнародно-правову відповідальність. Міжнародна кримінальна відповідальність. Нюрнберзький і Токійський міжнародні військові трибунали.

Основні поняття теми: міжнародно-правова відповідальність, правопорушення, сатисфакція, репресалія, реторсія, санкція, репарація, реституція, субституція.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ І САНКЦІЇ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Лекція 8. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ (2 год.)

Поняття права міжнародних договорів. Міжнародний договір і внутрішньодержавний закон. Законодавство України про міжнародні договори та їх дію на території України. Кодифікація права міжнародних договорів.

Поняття та юридична природа міжнародного договору. Види міжнародних договорів.

Класифікація міжнародних договорів. Сторони в договорах. Право на участь у договорах. Органи держави, які уповноважені на укладення міжнародних договорів.

Процес укладення міжнародних договорів. Порядок і стадії укладання міжнародних договорів. Застереження. Предмет договору. Критерії його правомірності. Протиправні міжнародні договори.

Форма та структура міжнародних договорів. Найменування та мова міжнародних договорів. Дія договорів, набрання чинності, строк дії. Застосування і тлумачення договорів. Види тлумачення.

Недійсність договорів. Припинення чи призупинення дії договорів. Внесення змін до договорів.

Забезпечення виконання міжнародних договорів.

Законодавство України про міжнародні договори.

Основні поняття теми: договір, сторони в договорах, предмет договору, недійсність договорів.

Основна література: 1, 2, 4 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО

Лекція 9. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (2 год.)

Поняття та розвиток права міжнародних організацій. Його характерні риси і сучасна система. Історичні аспекти створення міжнародних організацій.

Поняття і види міжнародних організацій.

Юридична природа міжнародних організацій. Міжнародні організації та державний суверенітет. Основні особливості правосуб'єктності міжнародних організацій.

Сучасна система міжнародних організацій. Їх типи і види. Класифікація міжнародних організацій (міжурядових). Функції міжнародних організацій. Членство в міжнародних організаціях. Органи міжнародних організацій.

Правосуб'єктність міжнародних організацій.

Організація Об'єднаних Націй (ООН). Історія створення і правова природа ООН. Мета, завдання та принципи ООН. Умови членства в ООН. Структура ООН. Генеральна Асамблея. Рада Безпеки. Інші головні органи.

Спеціалізовані установи ООН: загальна характеристика, цілі, склад, структура, основні принципи і напрями діяльності.

Регіональні міжнародні організації і їх правова природа.

Міжнародні конференції: статус і функції, правила процедури. Механізм прийняття рішень. Постійні міжнародні органи.

Основні поняття теми: міжнародні організації, державний суверенітет, правосуб'єктність, ООН, конференція.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 1-7.

Лекція 10. ПРАВА ЛЮДИНИ І МІЖНАРОДНЕ ПРАВО (2 год.)

Поняття міжнародного права прав людини, його система. Поняття прав людини. Проблема міжнародної правосуб'єктності фізичних осіб.

Основні міжнародно-правові акти про права людини.

Класифікація міжнародних актів про права людини.

Значення міжнародного захисту прав людини для сучасних міжнародних відносин. Становлення та розвиток міжнародного захисту прав людини як галузі міжнародного права. Громадянські та політичні права. Економічні, соціальні та культурні права. Колективні права.

Міжнародне співробітництво в заохоченні та розвитку поваги до прав людини. Основні міжнародно-правові акти про права людини. Загальна декларація прав людини 1948 р. Пакт про громадянські та політичні права 1966 р. Пакт про економічні, соціальні та культурні права 1966 р. Класифікація міжнародних актів про права людини. Пріоритетний характер норм про права людини в системах міжнародного та внутрішньодержавного права сучасності.

Міжнародні органи із захисту прав людини.

Міжнародні акти про права людини і законодавство України.

Особливості міжнародного захисту прав людини як галузі міжнародного права. Галузеві принципи міжнародного захисту прав людини.

Механізми міжнародного співробітництва у сфері прав людини. Комісія ООН з прав людини. Роль спеціалізованих установ ООН, зокрема МОП, ВООЗ, ЮНЕСКО.

Експертні органи, створені на основі універсальних договорів у сфері прав людини.

Регіональне співробітництво з питань прав людини. Рада Європи. Європейська конвенція про захист прав людини і основних свобод 1950 р. та протоколи до неї. Конвенція СНД про права і основні свободи людини від 26 травня 1995 р.

Механізми міжнародного контролю за дотриманням прав людини. Процедура розгляду індивідуальних петицій. Верховний комісар ООН з прав людини. Європейський суд з прав людини. Контрольні механізми в межах ОБСЄ.

Основні поняття теми: права людини, акти про права людини, громадянські та політичні права, економічні, соціальні та культурні права, колективні права.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3, 4, 5, 7 .

Семінар 5. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ. ПРАВА ЛЮДИНИ І МІЖНАРОДНЕ ПРАВО (2 год.)

Лекція 11. МІЖНАРОДНА БОРОТЬБА ІЗ ЗЛОЧИННІСТЮ.

Поняття міжнародної боротьби із злочинністю. Форми співробітництва держав у боротьбі із злочинами міжнародного характеру. Конгреси ООН стосовно попередження злочинності та поводження із правопорушниками. Боротьба з рабством, работоргівлею та іншими формами торгівлі людьми. Боротьба з міжнародним тероризмом. Боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин. Фальшивомонетництво (підробка грошових знаків). Екстрадиція правопорушників. Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол).

Основні поняття теми: злочинність, рабство, работоргівля, міжнародний тероризм, екстрадиція.

Основна література: 1-5. *Додаткова література:* 3, 4, 5, 7 .

Лекція 12. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ ГРОМАДЯНСТВА (2 год.)

Поняття населення і регламентація його становища. Склад населення держави. Спеціальні категорії населення в міжнародному праві.

Громадянство та його значення для міжнародного права. Правове регулювання громадянства. Право на дипломатичний захист. Способи набуття громадянства. Філіація та натуралізація. Трансферт та оптація. Припинення громадянства. Громадянство України.

Подвійне громадянство: правове становище біпатридів. Засоби вирішення проблеми апатридів у міжнародних відносинах.

Поняття “іноземні громадяни” і “іноземці”. Правовий режим іноземців та його види. Характерні особливості правового становища іноземців.

Право притулку: поняття та основні риси цього інституту. Територіальні та дипломатичні притулки. Юридичні засади права притулку.

Правовий статус біженців і переміщених осіб. Міжнародно-правові норми та міжнародні органи у справах біженців та переміщених осіб.

Основні поняття теми: населення, громадянство, філіація та натуралізація, трансферт та оптація, “іноземні громадяни” і “іноземці”, біпатриди, біженці і переміщені особи.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3, 4, 5, 7 .

Лекція 13. ТЕРИТОРІЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Поняття та види території за міжнародним правом: державна, з міжнародним, змішаним та особливим режимами.

Державна територія. Юридична природа державної території і її склад. Теорії юридичної природи державної території. Суходіл, водний простір, надра, повітряний простір.

Територіальне верховенство держави — органічне поєднання засад володіння, володарювання та управління щодо території як невід’ємної ознаки держави,

матеріальної бази її існування. Цілісність державної території як принцип міжнародного права. Способи придбання державної території.

Розмежування сфери дії територіального верховенства держав. Державні кордони, їх правовий режим. Види державних кордонів: орографічні, геометричні, астрономічні. Засоби визначення, встановлення та перевірки кордонів. Делімітація. Демаркація. Редемаркація.

Непорушність державних кордонів. Спори і суперечки з приводу кордонів. Міжнародно-правові підстави для зміни державних кордонів.

Міжнародна (недержавна) територія.

Міжнародні ріки і їх правовий режим. Міжнародно-правовий режим річки Дунай.

Території під особливим правовим режимом. Нейтралізовані та демілітаризовані території. Без'ядерні зони — політичні та правові аспекти.

Правові режими Арктики та Антарктики. Кордони району. Вашингтонський договір про Антарктиду й головні риси встановленого ним режиму.

Основні поняття теми: територія, суходіл, водний простір, надра, повітряний простір, державні кордони.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 6. ТЕРИТОРІЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ (2 год.)

Лекція 14. ДИПЛОМАТИЧНЕ І КОНСУЛЬСЬКЕ ПРАВО (2 год.)

Право зовнішніх зносин.

Поняття права зовнішніх зносин. Об'єкт і суб'єкт цього права, його джерела та система. Зовнішні зносини України, її законодавство з питань дипломатичних і консульських відносин.

Органи зовнішніх зносин держав і їх система. Внутрішньодержавні та зарубіжні, постійні та тимчасові органи зовнішніх зносин.

Поняття дипломатичного і консульського права та їхні джерела.

Дипломатичне право, його загальна характеристика. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. Початок і закінчення дипломатичного представництва. Види дипломатичних представництв, їх персонал, структура. Органи зовнішніх зносин держави.

Торговельні представництва. Функції дипломатичних представництв. Класи і ранги дипломатів. Дипломатичний корпус, його функції. Дипломатичні привілеї та імунітети.

Право спеціальних місій. Конвенція про спеціальні місії 1969 р. Види, функції спеціальних місій. Привілеї та імунітети спеціальних комісій. Дипломатичні представництва.

Глава і персонал дипломатичного представництва.

Дипломатичне право міжнародних організацій. Постійні представництва держав при міжнародних організаціях. Делегації і спостерігачі держав на міжнародних конференціях. Привілеї та імунітети міжнародних організацій та їх персоналу.

Дипломатичні привілеї та імунітети.

Поняття консульського права, його джерела. Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р. Консульські відносини. Організація консульських установ. Штатні та нештатні (почесні) консули. Класи консульських установ. Консульський округ. Консульський корпус. Функції консульських установ. Консульські привілеї та імунітети.

Основні поняття теми: зовнішні зносини, дипломатичне і консульське право,

торговельні представництва, дипломатичний корпус, спеціальні місії.
Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 7. ДИПЛОМАТИЧНЕ І КОНСУЛЬСЬКЕ ПРАВО (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІV. МІЖНАРОДНІ СПОРИ І ЇХ ВИРІШЕННЯ

Лекція 15. МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО (2 год.)

Поняття, просторова дія та джерела міжнародного морського права. Кодифікація міжнародного морського права. Конференції ООН з морського права.

Класифікація морських просторів.

Внутрішні морські води і їх правовий режим. Закриті та відкриті для заходження іноземних суден морські порти. Національне законодавство і міжнародне право про їх правовий статус.

Правовий режим територіального моря. Право мирного проходження — міжнародне право та законодавство прибережної держави щодо цього.

Прилеглі зони, їх види і правовий режим згідно з конвенціями 1958 та 1982 р. Суверенні права прибережної держави у прилеглих зонах.

Континентальний шельф. Виключна економічна зона, її правовий статус. Конвенція ООН з морського права 1982 р. про права і обов'язки інших держав у виключній економічній зоні.

Міжнародно-правовий режим відкритого моря. Принцип свободи відкритого моря і його складові. Принцип виключної юрисдикції держави прапора судна у відкритому морі. Імунітет військових кораблів у відкритому морі.

Міжнародний район морського дна і його режим за конвенцією ООН 1982 р. Концепція спільної спадщини людства щодо нього. Міжнародний орган з морського дна.

Міжнародні канали.

Основні поняття теми: Внутрішні морські води, територіальне море, прилеглі зони, континентальний шельф, відкрите море, міжнародний район морського дна.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 8. МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО (2 год.)

Лекція 16 . МІЖНАРОДНЕ ПРАВО В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (2 год.)

Міжнародне право в період збройних конфліктів — галузь міжнародного права.

Поняття і джерела міжнародного гуманітарного права. Сфера дії гуманітарного права. Основні інститути міжнародного гуманітарного права.

Збройні конфлікти в сучасному світі та види збройних конфліктів.

Міжнародні збройні конфлікти і збройні конфлікти міжнародного характеру — критерії їх розмежування.

Принципи гуманізації збройних конфліктів як концентроване відображення завдань міжнародного права в умовах збройної боротьби в усіх її проявах. Складові цього принципу: неприпустимість застосування варварських і нелюдських засобів ведення збройної боротьби; чесність і доброчесність у виборі методів, які використовуються під час військових дій; відповідальність учасників збройних конфліктів за військові злочини.

Учасники збройних конфліктів. Комбатанти, їх права й обов'язки. Некомбатанти, їх

права й обов'язки. Міжнародно-правовий статус медичного та духовного персоналу збройних сил воюючих сторін. Поводження з найманцями, шпигунами, вивідувачами.

Початок війни і його правові наслідки. Юридична кваліфікація факту оголошення чи неоголошення війни при вже розпочатих військових діях. Стан війни і доля дипломатичних і консульських відносин, договірних зв'язків. Театр війни. Нейтралізовані та демілітаризовані території.

Обмеження засобів і методів ведення війни. Ведення морської війни.

Закони та звичаї війни. Заборонені засоби і методи ведення війни.

Захист жертв війни. Військовополонені. Режим військового полону. Міжнародно-правові акти, які його визначають. Коло осіб, які користуються статусом військовополонених. Режим поранених і хворих зі складу збройних сил у суходільній і морській війнах.

Режим військової окупації. Правове становище населення окупованої території. Рух опору на окупованій території.

Поняття нейтралітету. Нейтралітет у суходільній війні. Нейтралітет і військові дії на морі, у повітряному просторі.

Міжнародно-правове регулювання завершення військових дій і стану війни.

Міжнародне гуманітарне право і миротворчі сили ООН.

Забезпечення норм міжнародного гуманітарного права.

Основні поняття теми: нейтраліт, режим військової окупації, рух опору, війна, військові дії, військові злочини, міжнародні збройні конфлікти і збройні конфлікти міжнародного характеру.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 9. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ (2 год.)

Лекція 17. МІЖНАРОДНЕ ПОВІТРЯНЕ І КОСМІЧНЕ ПРАВО (2 год.)

Поняття та джерела міжнародного повітряного права. Основні принципи міжнародного повітряного права. Правовий статус повітряного простору над територією держави і територією загального користування держав. Юрисдикція держави у своєму повітряному просторі.

Міжнародні польоти та їхнє правове регулювання. Свобода польотів у міжнародному повітряному просторі. Правовий статус повітряного судна і його екіпажу. Боротьба з актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. Міжнародні авіаційні організації. Відповідальність у міжнародному повітряному праві.

Міжнародне космічне право та його джерела. Міжнародно-правова регламентація умов космічної діяльності. Основні принципи космічної діяльності. Правовий режим космічного простору та небесних тіл. Концепція “загальної спадщини людства” у космічному праві. Правовий статус космічних об'єктів. Правовий статус космічних апаратів та їх екіпажів. Права й обов'язки держав при здійсненні космічної діяльності. Міжнародно-правові обмеження військового використання космосу. Міжнародні космічні організації. Особливості міжнародно-правової відповідальності в космічному праві.

Основні поняття теми: повітряний простір, міжнародне повітряне і космічне право, космічний простір та небесні тіла, космічні об'єкти.

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Лекція 18. МИРНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ (2 год.)

Поняття міжнародного спору. Засоби вирішення міжнародних спорів. Становлення та розвиток принципу мирного вирішення міжнародних спорів. Основні міжнародно-правові акти, які відображають його зміст.

Поняття та джерела права мирного вирішення міжнародних спорів. Види міжнародних спорів. Поняття і види мирних засобів їх вирішення. Міжнародні спори політичного і юридичного характеру та відповідні засоби їх вирішення.

Безпосередні переговори, посередництво, добрі послуги.

Безпосередні переговори як головний початковий засіб вирішення міжнародних спорів. Переговори на вищому рівні і на міжнародних конференціях. Консультація як особлива форма переговорів.

Добрі послуги та посередництво, спільне і відмінне між ними.

Міжнародна слідча процедура. Узгоджувальні комісії. Порядок їх формування, порядок прийняття рішень. Міжнародні угоди про примирчу процедуру.

Судові засоби, їх загальна характеристика.

Міжнародна процедура з примирення. Міжнародні третейські суди (арбітражі). Історія розвитку і процедура діяльності третейських судів. Постійна палата Третейського суду в Гаазі. Арбітражна процедура і правила арбітражного процесу. Розв'язання спорів у міжнародних організаціях.

Міжнародний суд ООН. Юрисдикція, рішення, консультативні висновки і постанови Міжнародного суду ООН.

Вирішення спорів міжнародними організаціями ООН. Суд Європейського Союзу. Європейський суд з прав людини.

Основні поняття теми: Міжнародний суд ООН, юрисдикція, Європейський суд з прав людини, примирення, третейські суди (арбітражі).

Основна література: 1, 2, 3 . *Додаткова література:* 3 , 4, 5, 7 .

Семінар 10. МИРНІ СПОСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ (2 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Міжнародне право» оцінюються за дванадцятибальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень
I. Початковий	1	Студент усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми
	2	Студент на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих
	3	Студент одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника
II. Середній	4	Студент відповідає на окреме запитання за допомогою вчителя, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття
	5	Студент відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання вчителя, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять
	6	Студент у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв'язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою вчителя (зразок, пам'ятка) окремими положеннями нормативних актів
III. Достатній	7	Студент самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, розв'язує елементарні юридичні задачі за допомогою вчителя, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів
	8	Студент в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може співставляти, узагальнювати інформацію за допомогою викладача; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акта за допомогою викладача
	9	Студент оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності

IV. Високий	10	Студент вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; уміє вирішувати за допомогою викладача тестові завдання вищого рівня; самостійно складати таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізувати правові ситуації, дати відгук (рецензію) на відповідь іншого студента
	11	Студент володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою)
	12	Студент ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію й переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, уміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання й уміння у практичній діяльності (участь у дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість балів
1	Поняття і особливості міжнародного права. Норми і джерела міжнародного права.	1-12
2	Основні принципи міжнародного публічного права. Суб'єкти міжнародного права.	1-12
3	Визнання у міжнародному праві. Правонаступництво у міжнародному праві.	1-12
4	Відповідальність і санкції у міжнародному праві. Право міжнародних договорів.	1-12
5	Право міжнародних організацій. Права людини і міжнародне право	1-12
6	Територія у міжнародному праві. Дипломатичне і консульське право	1-12
7	Міжнародне право в період збройних конфліктів	1-12
8	Мирні способи вирішення міжнародних спорів. Міжнародне екологічне право	1-12

Критерії оцінювання самостійної роботи.

12-10 балів – завдання виконані в повному обсязі, студент має системні, дієві знання, володіє понятійним апаратом, відповіді на запитання вичерпні й аргументовані, не мають помилок.

9-7 балів – робота виконана в повному обсязі, але має деякі неточності і незначні помилки; достатньо високий рівень загальної обізнаності з предмету та адаптивності при доборі потрібного матеріалу.

6-5 балів – поверхневе знання змісту тем з дисципліни, труднощі при використанні понятійного апарату, відсутність міцних логічних зв'язків і послідовності у розумінні навчального предмету.

4-3 бали – студент знайомий з матеріалом, але не виділяє основних положень, допускає суттєві помилки, які викривлюють зміст, не вміє користуватися термінологією і поєднувати теоретичні засади з практичним їх втіленням.

2-1 бал – не виявляє розуміння матеріалу, має розрізненні знання, допускає грубі помилки, обсяг виконаного завдання менше 20%.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення модульного контролю – модульна контрольна робота

Форма проведення – письмова.

Час проведення – 80 хвилин.

Максимальна кількість балів: 12 балів

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка виставляється за результатами проміжного контролю. Результати заліків оцінюються за дванадцятибальною шкалою відповідно до кількості набраних балів, і оголошуються на останньому практичному, семінарському чи лабораторному занятті.

Оцінка виставляється за умови, коли студент успішно виконав усі види робіт для проміжного контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни. У разі невиконання окремих обов'язкових видів робіт з об'єктивних причин, студент повинен виконати їх і прозвітуватись у строк до останнього семінарського (практичного, лабораторного) заняття. Час та порядок виконання робіт і звітування визначає викладач.

7. Навчально-методична картка дисципліни «Міжнародне право»

Разом: 120 год., лекції - 36 год., семінарські заняття - 20 год., самостійна робота – 56 год., підсумковий контроль - 8 год.

Модуль	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV.					
Тема модуля	Поняття сучасного міжнародного права				Право міжнародних договорів				Міжнародне гуманітарне право				Міжнародні спори і їх вирішення					
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Дати																		
Теми лекцій	Поняття і особливості міжнародного права	Норми і джерела міжнародного права	Основні принципи міжнародного публічного права	Суб'єкти міжнародного права	Визнання у міжнародному праві	Правонаступництво у міжнародному праві	Відповідальність і санкції у міжнародному праві	Право міжнародних договорів	Право міжнародних організацій	Права людини і міжнародне право	Міжнародна боротьба із злочинністю	Міжнародно-правові питання громадянства.	Територія у міжнародному праві	Дипломатичне і консульське право	Міжнародне морське право	Міжнародне право в період збройних конфліктів	Міжнародне повітряне і космічне право	Мирні способи вирішення міжнародних спорів
Теми семінарських занять	Семінар 1. Історія міжнародного права				Семінар 2. Джерела міжнародного права	Семінар 3. Правонаступництво у міжнародному праві	Семінар 4. Відповідальність і санкції у міжнародному праві				Семінар 6. Право міжнародних договорів Права людини і міжнародне право		Семінар 7. Територія у міжнародному праві	Семінар 8. Дипломатичне і консульське право	Семінар 9. Міжнародне морське право		Семінар 10. Міжнародне право в період збройних конфліктів	Семінар 11. Мирні способи вирішення міжнародних спорів
Види поточного контролю					Контрольна робота			Контрольна робота						Контрольна робота				Контрольна робота
Підсумковий контроль	Залік																	

8. Рекомендована література

Базова:

1. Міжнародне право. Підручник / За ред. Ліпкана В.А. – К.: КНТ, 2019.
2. Міжнародне право [Текст] : [підруч. для вивч. основ сучас. міжнар. права] : пер. 9-го вид., переробл. і допов. / Матіас Гердеген, проф. Райн. ун-ту ім. Ф. Вільгельма, м. Бонн ; [пер. з нім. Р. Корнута]. - К. : К.І.С., 2018. - 516 с.
3. Тетарчук І. В., Дяків Т. Є. Міжнародне право: навчальний посібник для підготовки до іспитів. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 208 с.
4. Міжнародне публічне право [Текст] : навч. посіб. / Сироїд Т.Л.. - К. : Фенікс, 2018. - 732 с.
5. Міжнародне приватне право [Текст] : навч. посіб. / Білоусов Є.М. - К. : Право, 2020. - 408 с.

Допоміжна

1. Міжнародне право [Текст] : посіб. до підготовки до іспитів / Ю. А. Іванов. - Вид. 3-є, стер. - К. : Вид. Паливода А. В., 2018. - 196 с.
2. Міжнародне право [Текст] : навч. посіб. / Т. Л. Сироїд ; Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. конституц. та міжнар. права. - Х. : ХНУВС, 2019. - 336 с.
3. Міжнародне право [Текст] : екзаменаційний довідник / О. В. Трояновський, Ю. В. Чайковський, Н. О. Якубовська ; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.", Каф. міжнар. права та міжнар. відносин. Центр міжнар. права і правосуддя. - О. : Фенікс, 2019. - 245 с.
4. Батрименко В.І. Міжнародне право [Текст] : навч. посіб. / В. І. Батрименко ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. - К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. - 323 с.
5. Гордеюк А.О. Міжнародне право [Текст] : навч. посіб. / А. О. Гордеюк, С. Ф. Гуцу ; Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків : ХАІ, 2017. - 52 с.
6. Ліпкан В. А., Антипенко В. Ф., Акулов С. О. Міжнародне право: підручник. - Київ : КНТ, 2009. - 752 с.
7. Гердеген М. Міжнародне право: підручник. - Київ : К.І.С., 2011. - 515 с.